

POSTANOWIENIE

15 maja 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Krzysztof Grzesiowski

na posiedzeniu niejawnym 15 maja 2024 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku P. W., D. L., A. B., K. S. i J. P.

z udziałem A. W., M. W., Ł. W., E. W., M. W., A. W., M. Z., A. W., M. P., A. K. i Z. W.

o stwierdzenie nabycia spadku po W. W.,

na skutek wystąpienia przez Sąd Rejonowy Katowice-Zachód w Katowicach postanowieniem z 28 marca 2024 r., II Ns 125/24,

o przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu,

**odmawia przekazania sprawy do rozpoznania innemu sądowi
równorzędnemu (art. 44¹ § 1 kpc).**

UZASADNIENIE

1.

1. Postanowieniem z 28 marca 2024 r. Sąd Rejonowy Katowice-Zachód w Katowicach wystąpił do Sądu Najwyższego na podstawie art. 441 § 2 k.p.c. o przekazanie do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu sprawy z wniosku P. W., D. L., A. B., K. S. i J. P. z udziałem A. W., M. W., Ł. W., E. W., M. W., A. W., M. Z., A. W., M. P., A. K. i Z. W. o stwierdzenie nabycia spadku po W. W..

2. Sąd występujący powołał się na okoliczność, że jedna z osób występująca w postępowaniu jako wnioskodawca jest pracownikiem Sądu,

co może wywołać - chociażby mylne - wyobrażenie u pozostałych uczestników, że wnioskodawczyni ta będzie traktowana w sposób preferencyjny względem pozostałych uczestników.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

3. Zgodnie z art. 44¹ § 1 k.p.c. przekazanie przez Sąd Najwyższy sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu jest możliwe tylko wówczas, gdy wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości, a w szczególności wzgląd na społeczne postrzeganie sądu jako organu bezstronnego. Wskazany przepis stanowi odstępstwo od konstytucyjnej i ustawowej reguły rozpoznania sprawy cywilnej przez sąd miejscowo właściwy, co powoduje konieczność jego ścisłej wykładni.

4. Pojęcie „dobro wymiaru sprawiedliwości” nie zostało ustawowo zdefiniowane. Przesłanka ta ma charakter oceny. Dobro wymiaru sprawiedliwości nie jest tożsame ani z dobrem (w szczególności sprawnym funkcjonowaniem) sądu rozpoznającego konkretną sprawę lub z interesami prawnymi stron, ani też ze społecznym postrzeganiem sądu jako organu bezstronnego. Wszystkie te elementy stanowią części składowe tej wartości, lecz w stosowaniu art. 44¹ § 1 k.p.c. trzeba mieć na uwadze, że żaden z elementów nie dominuje nad pozostałymi. Wprawdzie wymiar sprawiedliwości istnieje po to, by rozstrzygać indywidualne spory o prawo i tym samym zabezpieczać interesy prawne stron postępowań, jednak „dobro wymiaru sprawiedliwości” trzeba każdorazowo rozumieć uniwersalistycznie, mając na względzie nie tylko konkretną sprawę, ale też długofalowe konsekwencje wynikające z decyzji o zastosowaniu art. 44¹ § k.p.c. (zob. postanowienia SN: z 7 lipca 2020 r., IV CO 153/20; z 10 marca 2022 r., III CO 64/22).

5. Okoliczności wynikające z przesłanki dobra wymiaru sprawiedliwości muszą być realne i stwarzać rzeczywiste zagrożenie dla prawidłowości funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości. Obawa wystąpienia w opinii społecznej przekonania, że sprawa nie zostanie w tym Sądzie bezstronnie rozpoznana musi być realna, a nie hipotetyczna (zob. postanowienia SN: z 16 marca 2020 r., IV CO 18/20; z 20 grudnia 2023 r., III CO 988/23).

Natomiast ewentualne kontakty osobiste czy zawodowe sędziego powinny być przedmiotem rozpoznania na gruncie regulacji art. 49 k.p.c.

6. Sąd Najwyższy w składzie orzekającym zgadza się ze stanowiskiem Sądu Najwyższego wyrażonym w postanowieniu z 15 maja 2020 r. (II CO 106/20), że wprowadzie okoliczność występowania przez pracownika sądu właściwego w postępowaniu przed tym sądem powinna przemawiać za rozważeniem przez sąd rozpoznający sprawę okoliczności faktycznych w aspekcie ewentualnego wystąpienia w trybie art. 44¹ k.p.c., jednak o potrzebie wystąpienia o przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu powinno decydować występowanie innych, szczególnych – czyli o kwalifikowanym charakterze – okoliczności uzasadniających zagrożenie dobra wymiaru sprawiedliwości, w szczególności społeczny odbiór sądu jako organu bezstronnego. Za takim rozumieniem *ratio legis* tego przepisu przemawia wykładnia systemowa a *contrario* przepisów Kodeksu postępowania cywilnego w tej materii. Gdyby bowiem intencją ustawodawcy było zastosowanie art. 44¹ k.p.c. do wszystkich spraw, w których występuje pracownik sądu właściwego, to wprowadziłby takie rozwiązanie wprost (zob. postanowienia SN: z 20 marca 2023 r., III CO 1208/22; z 12 maja 2022 r., III CO 401/22).

7. Sąd Najwyższy w składzie orzekającym podziela stanowisko, że stosowanie art. 44¹ §1 i §2 k.p.c. w praktyce powinno następować wyjątkowo, ponieważ nadmierne i pochopne korzystanie przez Sąd Najwyższy z możliwości przekazania sprawy do innego sądu może doprowadzić do skutku odwrotnego do zamierzonego, a wynikiem takiego działania może być nawet osłabienie zaufania do niezależności sędziów oraz ich zdolności do obiektywnego orzekania (zob. postanowienia SN: z 28 sierpnia 2020 r., V CO 142/20; z 24 czerwca 2021 r., I CO 74/21; z 31 maja 2023 r., III CO 260/23).

8. Dlatego na podstawie art. 44¹ § 1 k.p.c. orzeczono jak w sentencji.

[SOP]

[ms]